

Historia

Oddział Archiwum Państwowego w Płotach został utworzony na mocy zarządzenia nr 15 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 4 października 1965 r. Przejął zasób i kontynuował działalność zapoczątkowaną ponad 10 lat wcześniej przez Powiatowe Archiwum w Gryficach.

PAP Gryfice powołane zostało do życia 10 listopada 1954 r. Ze względu na trudności z pozyskaniem odpowiednich pomieszczeń na biuro i magazyny pracę rozpoczęło dopiero 6 grudnia 1954 r. Kłopoty lokalowe towarzyszyły Archiwum praktycznie przez cały okres jego istnienia. Podobnie jak kłopoty ze znalezieniem fachowej i stabilnej obsady personalnej. Problemy te najbardziej dały o sobie znać w pierwszym okresie (latach 1954-1958). W 1955 r. Dyrekcja Archiwum Państwowego w Szczecinie zaczęła nawet rozważać możliwość przeniesienia siedziby PAP do Nowogardu. Ostatecznie PAP pozostało w Gryficach - w budynku przy ulicy Wałowej 22. Pierwszym kierownikiem placówki był młodziutki, zaledwie 19-letni maturzysta z Gryfic - Bernard Kapella. W Archiwum przepracował ponad 8 lat. W sierpniu 1963 r. zastąpił go – na pół roku - Antoni Paris. W marcu 1964 r., z powodu braku kadry, działalność PAP została zawieszona.

Właściwość terytorialna Archiwum Powiatowego w Gryficach obejmowała obszar czterech północnych powiatów województwa szczecińskiego: gryfickiego, kamińskiego, goleniowskiego i nowogardzkiego. W 1964 r. zasób Archiwum składał się z 62 zespołów (ponad 5.800 poszytów). Były to przede wszystkim akta organów samorządowych szczebla powiatowego, miejskiego i gminnego z lat 1945-1950 oraz kilkunastu instytucji gospodarczych z lat 1945-1955.

Ponieważ warunki lokalowe PAP Gryfice nie były zadowalające (budynek, mimo kapitalnego remontu, nie zapewniał aktom właściwych warunków przechowywania) Archiwum Państwowe w Szczecinie zainteresowało się z projektem NDAP pozyskiwania na cele archiwalne obiektów zabytkowych. Idea ta zrodziła się w 1957 r. i była o tyle interesująca, że środki na odbudowę i adaptację miały pochodzić nie z budżetu NDAP, ale ze Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy. Na liście NDAP znajdował się Zamek Stary w Płotach. Choć budowla była zniszczona w ponad 60%, a Płoty nie były miastem powiatowym, to miejsce to zdawało się być idealną lokalizacją dla Archiwum. Wielkim orędownikiem odbudowy Zamku w Płotach i utworzenia w nim nowej siedziby Archiwum był ówczesny Dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie – Henryk Lesiński. Odbudowa Zamku trwała ponad 6 lat (1959-1965). Efekt - był imponujący. Zamkowej bryle, której fundamenty sięgały ostatniej ćwierci XIII w., przywrócony został jej najpiękniejszy –

renesansowy - wygląd. Konserwatorzy odtworzyli tu m.in. kryształowe sklepienia, bogatą ornamentykę kominków oraz – tak charakterystyczną dla zamkowego wystroju - stolarkę okienną i drzwiową. Odsłoniли też kilka elementów pochodzących z wcześniejszych faz rozbudowy Zamku, m.in. fragmenty surowego lica i strzępi murów wieży z XIII w., fragmenty muru obronnego z wieku XIV i otwory strzelnicze z wieku XVI. Latem 1965 r. do Płotów przewieziono zasób PAP Gryfice. Zgodnie z zarządzeniem Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dniem 1 października 1965 r. Powiatowe Archiwum Państwowe w Gryficach zostało zlikwidowane, a utworzony został Oddział Terenowy w Płotach Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Szczecinie. Właściwość terytorialna nowego Oddziału objęła powiaty goleniowski, gryficki, kamieński, nowogardzki oraz woliński. W ciągu następnego dziesięciolecia obszar ten niewiele się zmienił. W 1976 r. powiększył się o miasto-gminę Resko, a w 1999 r. – o gminę Radowo Małe – obie przeniesione z obszaru działania Archiwum w Stargardzie Szczecińskim. Na koniec 2006 r. właściwość terytorialna AP Płoty obejmowała jeden powiat grodzki (Świnoujście) i cztery powiaty ziemskie: goleniowski (z gminami miejsko-wiejskimi: Goleniów, Maszewo, Nowogard i gminami wiejskimi: Osina, Przybiernów, Stepnica), gryficki (z gminami miejsko-wiejskimi: Gryfice, Płoty, Trzebiatów i gminami wiejskimi: Brojce, Karnice, Rewal), kamieński (z gminami miejsko-wiejskimi: Dziwnów, Golczewo, Kamień Pomorski, Międzyzdroje, Wolin i gminą wiejską Świerzno) oraz łobeski (tylko część powiatu - gminy miejsko-wiejskie Dobra, Resko i gminę wiejską Radowo Małe). Pod nadzorem Archiwum znajdowało się 70 jednostek organizacyjnych: 40 państwowych i 30 samorządowych. Pierwszym kierownikiem AP Płoty był Józef Pluciński (do stycznia 1974 r.) Po nim stanowisko to objął – na prawie 16 lat - Jan Macholak. Ponieważ w 1988 r. powierzono mu funkcję zastępcy Dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie, w grudniu 1989 r. obowiązki kierownika Oddziału AP przekazał Ewie Macholak. W latach 1991-2008 kierownikiem Oddziału była Renata Żuk, absolwentka archiwistyki na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 2008-2010 obowiązki kierownika pełniła Iwona Gudkiewicz.

Decyzją Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dniem 1 grudnia 2009 r. Oddział w Płotach został zlikwidowany a zasób przeniesiony do nowo otwartej siedziby w Międzyzdrojach. Terenem bezpośredniego działania Oddziału w Międzyzdrojach jest: m. Świnoujście na prawach powiatu, powiaty: kamieński, goleniowski, gryficki i część łobeskiego (gminy: Dobra, Resko). Od kwietnia 2010 r. kierownikiem Oddziału jest Dorota Sienkiewicz.